הצעירים בנפאל מוחים נגד השחיתות ומכירת החיסול של עתידם

גם המעבר לשלטון דמוקרטי ב־2006 לא שם סוף לסמי־פיאודליזם בנפאל. המאבק ב"תרבות הפאג'רו", על שם הג'יפ האהוב על המחוקקים בקטמנדו, יקבע אם המדינה תוכל להתקדם באמת

אושרית בירודקר

בימים האחרונים מצאה עצמה נפאל מתמודדת עם זעמם של צעירים, שפתחו בהפגנות האלימות ביותר שנראו במדינה מאז 2006. הזעקה החלה במחאה על הודעת הרשויות על חסימת רשתות חברתיות, ועד כה נהרגו במחאות כ־19 צעירים ונפצעו יותר מ־400. בתוך יממה וחצי גרמו המהומות להתפטרותו של ראש הממשלה, קאדגה פרסאד אולי, וכמה שרים נוספים.

הצעירים שיצאו אל הרחובות, מקצתם במדי בית הספר, לא התרעמו רק על שנטלו מהם את הפייסבוק, הטיקטוק והווטסאפ, אלא על רגשות פועמים עמוקים יותר - תסכול מהשחיתות, הנפוטיזם ומכירת החיסול של עתידם. תופעת השחיתות בנפאל ידועה לשמצה, ונטועה עמוק בחברה הסמי־פיאודלית וההיררכית שלה. היא אף זכתה לשם בפי המחוקקים המקומיים: "תרבות הפאג'רו", על שם הג'יפ המועדף על הפוליטיקאים.

נפאל האמינה שמהפכת 2006 תוביל אותה מאפלה לאור, ותמיר את מנהגיה העתיקים של השחיתות בצדק ובשוויון. אך במרוצת השנים התברר שהחלום התנפץ: האזרחים הבינו שוב ושוב כי הפרקטיקה השלטונית לא השתנתה, וכי המעבר ממלכה שמרנית־דתית לדמוקרטיה רב־מפלגתית חילונית לא שיפר את חייהם.

בזמן שמרבית הנפאלים חיים על פחות מדולר ליום, ילדי הפוליטיקאים מציגים חיים ראוותניים

גם אחרי המהפכה, כספי ציבור בסכומים עצומים מחולקים לקרובי משפחה ולתומכים של נציגי השלטון, מכרזים ממשלתיים ניתנים לארגוני פשע במסגרת "יחסי קח ותן", והנוהג החריף ומתפשט לכל מנגנון. אזרחים נאלצים לחזות על בסיס יומיומי ובחוסר אונים ברשלנות רפואית ובגנבת תקציבים המיועדים לבתי ספר ובתי חולים - ומתוך כך חיים עם מערכות חינוך ובריאות ירודות, במיוחד באזורים הכפריים. התוצאה היא חוסר אמון של הציבור במערכת הממשלתית. אף כי לנפאל גוף חוקתי האמון על המלחמה בתופעה, ה־CIAA, ובה חברה אזרחית מגוונת ותקשורת בועטת, נראה כי בכל פעם הן מפסידות בקרב מול הענקים. הייאוש הזה הוא שמכה ברחובות קטמנדו ברגעים אלו.

מאות דו"חות בינלאומיים מגבים את טענות האזרחים, ולא בכדי נפאל זוכה היום בתואר המפוקפק של אחת המדינות המושחתות בעולם. המאבק בשלטון הקלפטוקרטיה (הגנבים) בקטמנדו הניב חשיפה של כמה פרשיות שחיתות במעורבות פוליטיקאים בכירים. שערוריית תאגיד הנפט (NOC) חשפה כי פקידי התאגיד היו מעורבים בהונאה שבה מעלו הפקידים בעשרות מיליוני שקלים על ידי ניפוח מחירי הקרקע שנרכשו לבניית מתקני אחסון נפט. הונאת הקרקעות של לליטה ניווס כללה העברה לא חוקית של אדמות ממשלתיות ליחידים באמצעות זיוף והונאה.

במשך עשור לפחות, ובאופן בולט יותר בשנים האחרונות, בעיית השחיתות עמדה במרכז סדר היום הפוליטי בנפאל, וסיבה כמה שאלות: לאן נעלמים כספי הסיוע שנפאל מקבלת עוד משנות ה־50, בהיקף של כ־2 מיליארד דולר. סיוע זה מילא תפקיד חשוב בפיתוח המדינה, וסיפק משאבים נחוצים לקידום תחום התשתיות, הבריאות והחינוך, אך בפועל גם הגביר את התלות ואת השחיתות. ההערכה היא שהמדינה הפסידה מהשחיתות קרוב ל־3.3 מיליארד דולר. משאבים רבים שנועדו לפיתוח המדינה, הוסטו למטרות אחרות - והתוצאה: עלייה ביוקר המחיה. על פי נתוני ארגון שקיפות בינלאומית Transparency International, עלות המים בנפאל גבוהה ב־30% בשל שחיתות, ומוצרים כלליים עולים בממוצע 20% יותר ממה שהם אמורים לעלות.

השחיתות יוצרת חסם כבד במימוש הפוטנציאל הכלכלי של המדינה. פריון העבודה הכולל במדינה נשאר נמוך. כיום מגזר הייצור בירידה מתמדת, ומגזר התיירות, הזדמנות מפתח לצמיחה ולתעסוקה, איננו מפותח דיו. פיתוח תחום האנרגיות המתחדשות התקדם באיטיות, מה שהגביל את הפוטנציאל שלו לעצב את הכלכלה ולקדם צמיחה מהירה יותר. תשתיות נותרו מוגבלות ואתגרים רגולטוריים ופערים באוריינות דיגיטלית מוסיפים לעכב את מאמצי הדיגיטציה של המדינה.

ואולם האתגר העיקרי שמאיים על עתידה של נפאל הוא עזיבתם של הצעירים. יותר משליש מהתמ"ג הנפאלי מגיע מכספים ששולחים אזרחים נפאלים החיים מחוץ למדינה. הכנסות אלו מושקעות במוצרי צריכה ולא בהשקעות שיכולות לייצר תעסוקה ולהעלות את רמת החיים. בשני העשורים סבלה נפאל מיציאה של אוכלוסייתה הצעירה לארצות זרות, ובהם מספר רב של סטודנטים ואנשי מקצוע צעירים שעוברים למדינות באוקיאניה, אירופה, המזרח הרחוק, אסיה וצפון אמריקה. באותה העת קבוצות של צעירים מאזורי הכפרים מוצאות תעסוקה במלזיה, קוריאה הדרומית ומדינות המפרץ. על פי נתוני הבנק העולמי, שיעור האבטלה בקרב צעירים בגילי 15 עד 24 עומד על 20.8%. הצפי הוא שמגמות אלו יימשכו, ומומחים חוששים שהאוכלוסייה הנפאלית תזדקן לפני שהמדינה תתעשר.

המחאה פרצה בשל חסימת הרשתות החברתיות, אך הבעיות שמאחוריה עמוקות יותר

כוח העבודה הצעיר של נפאל, הצפוי להגיע ל־22 מיליון בני אדם עד 2030, הוא מנוע חיוני לצמיחה כלכלית ולמאבק בעוני. ואולם, בזמן שמרבית הנפאלים חיים על פחות מדולר אחד ליום, רשתות חברתיות חושפות את חיי הראווה של ילדי הפוליטיקאים, והמראה מעורר תסכול עמוק בקרב בני דור ה־Z. התסכול התבטא בקמפיין רשת נגד "ילדי הנפוטיזם" (Nepo Kids) ובמחאות האלימות שנראות בימים אלו ברחובות קטמנדו. הצעירים המפגינים מסרבים לוותר ולעזוב את מולדתם בדומה למה שראו בקרב משפחתם, ודורשים הזדמנויות כלכליות הוגנות שיאפשרו להם לבנות עתיד בארצם.

לנפאל יש כעת הזדמנות ייחודית לחולל שינוי חיובי בכלכלה ובחברה. להוכיח לדור הצעיר, שלפעמים מגלה רגרסיה ותומך בהשבת המונרכיה, כי הדמוקרטיה היא עדיין הערובה הטובה ביותר לעתידם. אם ברצונה להישאר רלוונטית בכלכלה הבינלאומית, תצטרך נפאל להילחם בשחיתות הפושה באמצעות התאמות לחוקים ולנורמות הבינלאומיות. אם תטפל בה, תוכל להפוך את סיוע החוץ שהיא מקבלת מחרב פיפיות למנוע האצה כלכלי.

ד"ר אושרית בירודקר היא מומחית למדיניות החוץ והביטחון של הודו, יועצת לחברות ביטחוניות וחוקרת בכירה במכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון (JISS)

סופרמרקט שהוצת בנפאל, אתמול. בדור הצעיר יש קולות התומכים בהשבת המונרכיה צילום: פרבין רנאבהט/אי־אף־פי

פולין יירטה בשטחה כטב"מים ששוגרו מרוסיה אל אוקראינה

רויטרס וגרדיאן

פולין יירטה בלילה שבין הימים שלישי ורביעי כטב"מים שרוסיה שיגרה לעבר אוקראינה וחדרו למרחב האווירי שלה - כך כתב ברשת X ראש ממשלת פולין, דונלד טוסק. צבא פולין מסר כי פעל לאיתור הכטב"מים בשיתוף צבאות של מדינות בעלות ברית, וכי קיצר את זמן ההתייצבות של חיילי מערך המילואים. מקור בנאט"ו אמר כי אינדיקציות ראשוניות מראות שלא מדובר בתקלה ושרוסיה שיגרה את הכטב"מים בכוונה לתחום פולין.

"אנחנו הכי קרובים שהיינו לעימות מזוין מאז מלחמת העולם השנייה", אמר טוסק, אך ציין כי "אין סיבה לטעון שפולין במצב של מלחמה כעת". הוא הוסיף כי נראה שחברות נאט"ו מבינות את חומרת המצב, ואולם ביטויי סולידריות לא יספיקו וארצו זקוקה לתמיכה רחבה יותר.

ברוסיה התעקשו כי כל טענה שאומרת שהכטב"מים חדרו למרחב האווירי הפולני באופן מכוון היא "מיתוס", וכי לא היתה שום תוכנית לפגוע בשום מטרה בשטח פולין. עם זאת, התקרית גררה גינויים מקיר לקיר מקרב החברות בנאט"ו ואף הפעלת "סעיף 4" של אמנת הארגון, הקורא להתייעצות דחופה בין המדינות החברות אם יש חשש להפרה של הריבונות או ביטחונה של מי מהן.

לפי המקור בנאט"ו, לפחות שישה כטב"מים עברו לתחום פולין, ומערכות ההגנה האווירית של הברית הצפון־אטלנטית פעלו לזיהוים. לדבריו, זו הפעם הראשונה שמטוסי קרב של נאט"ו היו מעורבים בפעילות מול איום על שטח אחת החברות בברית.

טראמפ: "מה נסגר עם רוסיה שהפרה את המרחב האווירי של פולין? יאללה מתחילים!"

נשיא ארצות הברית, דונלד טראמפ, התייחס אתמול לחדירת הכטב"מים ברשת החברתית שלו Truth Social. "מה נסגר עם רוסיה שמפירה את המרחב האווירי של פולין עם כטב"מים? יאללה, מתחילים!" כתב הנשיא, בלי שפירט למה הוא מתכוון.

מחרתיים רוסיה ובלארוס צפויות לערוך תרגיל צבאי רחב היקף. התמרונים, המכונים "זאפאד 2025" ("מערב 2025") יימשכו עד 16 בספטמבר. על פי דיווחים רשמיים, כוחות משתי המדינות ידמו הדיפת מתקפה, ובכלל זה תקיפות אוויריות וחבלה.

כפוף לתקנון המבצע שבאתר היבואן בכתובת: changan.co.il *ההלוואה תינתן לרוכשי רכב דיפאל S07, באמצעות הגוף הממן, בגובה של עד 100% מימון ממחיר הרכב בפריסה של עד 60 תשלומים חודשיים, עוקבים ושווים ללא ריבית והצמדה. מתן ההלוואה ופריסת התשלומים כפוף לאישור הגוף הממן, בהתאם לתנאיו ולשיקול דעתו הבלעדי וכרוך בשעבוד הרכב. בתוקף להזמנות שיבוצעו החל מיום 01.9.25 ועד ליום 19.9.25 או עד גמר המלאי, לפי המוקדם. מחירון 01/2025 מלאי מינימלי 50 רכבים. הדגם המשווק בישראל מגיע עם חישוקי 19 אינץ' בתצורה שונה. הנתונים המצוינים כאן הנם נתוני היצרן על פי בדיקות שנערכו בהתאם לנדרש על פי דין. טווח הנסיעה המרבי המוצג וצריכת החשמל בפועל עשויים להשתנות ואף עשויים להיות נמוכים יותר ומושפעים מגורמים שונים, כגון, אך לא רק: הרגלי נהיגה וטעינה, מזג אוויר, תנאי הדרך, גיל הסוללה ותחזוקת הרכב. מערכות העזר והבטיחות המותקנות ברכב נועדו לסייע לנהג במגבלות המערכות ולא נועדו להסיר מאחריותן של הנהג.

קוד דגם	תיאור דגם	רמת האבזור
DP6472	דיפאל S07 פרימיום טק	8
DP6471	דיפאל S07 פרימיום טק וו גרירה	8

רמת בטיחות גבוהה 8 7 6 5 4 3 2 1 0 רמת בטיחות נמוכה

נתוני צריכת חשמל*

דגם רכב	צריכת חשמל (וואט שעה ק"מ)	טווח נסיעה חשמלית (ק"מ)
דיפאל S07 פרימיום טק	186.0	WLTP 475
דיפאל S07 פרימיום טק וו גרירה	186.0	WLTP 475

דרגת זיהום אוויר מרכב מנועי**

זיהום מרבי 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1 זיהום מזערי

* נתוני היצרן, על פי בדיקת המעבדה. תקן EC 2017/1151.
**הדרגה מחושבת לפי תקנות אוויר נקי (גילוי נתוני זיהום אוויר מרכב מנועי בפרסומת). התשס"ט 2009